

از دیرباز تاکنون در هر جغرافیا و فرهنگی که پا بگذارید، قوانین و عرف خاصی برای لباس و پوشش وجود دارد؛ قوانینی که از عرف و فرهنگ آن جامعه سرچشمه می‌گیرد و افراد موظف به رعایت آن هستند. در جامعه ما هم موضوع حجاب و پوشش یکی از هنجارهای اجتماعی است که علاوه بر فرهنگ و عرف از مذهب ما نشئت می‌گیرد. این ارزش اجتماعی و قانونی نه فقط در دین اسلام و در فرهنگ ایرانی بلکه در سایر ادیان و فرهنگ‌ها هم وجود دارد اما از آنجا که به نامد جامعه ایران اسلامی تبدیل شده و کارکردهای مثبت فراوانی برای آرامش و سلامت روان و امنیت اجتماعی و خانوادگی دارد، بسیار مورد هجومه قرار گرفته است و شبهات گوناگونی به آن وارد می‌شود. از سوی دیگر در حوزه‌های فرهنگی و حاکمیتی ما با کم کاری فراوان هم در عرصه فرهنگ‌سازی و هم در عرصه اجرای قوانین مر تبط با حوزه حجاب و عفاف مواجهیم. اینها موضوعاتی است که در گفت‌وگو با نعیمه اسلاولو، پژوهشگر و مدرس حوزه زن، حجاب و خانواده به بحث و بررسی آن پرداخته‌ایم.

خانم اسلاولو تحلیل شما از وضعیت کنونی حجاب در جامعه چیست؟
باید بدانیم وضعیت حجاب نسبت به کی؟ وضعیت حجاب به نسبت قیل از انقلاب و به نسبت وضعیت حیا و حجاب و پوشش و عفاف در جامعه جهانی، بسیار وضعیت خوبی است! وقتی ما در دنیایی زندگی می‌کنیم که وضعیت فساد اخلاقی و روابط زن و مرد به جایی رسیده که انسان برای غریزه جنسی هیچ محدودیتی قائل نیست، همجنس‌بازی قانونی شده، ارتباط جنسی با کودکان، از تباط جنسی با حیوانات و مسائلی از این دست را می‌بینید یا وقتی که مصادیق فساد جنسی را با قیل از انقلاب مقایسه می‌کنید، می‌بینید که خیلی وضعیت بهتری داریم. سینمایی امروز ما به نسبت سینمای قبیل از انقلاب خیلی وضعیت خوبی دارد، اما اگر به نسبت آرمان‌های اسلام و انقلاب اسلامی مقایسه کنیم، وضعیت خوبی نداریم. همانطور که می‌داید یکی از اهداف اصلی انقلاب اسلامی تشکیل حکومت اسلامی و اجرای احکام اجتماعی دین بود و یکی از اساسی‌ترین احکام اجتماعی دین همین مسئله حجاب است. بله ما نسبت به آرمان‌های ما وضعیت نامناسبی داریم و باید خیلی از این جلوتر می‌بودیم.

چرا به وضعیت امروز رسیده‌ایم؟

اینکه چرا به وضعیت کنونی رسیده‌ایم چند علت دارد. مسئله حجاب و عفاف به یک حقیقت مسلم در وجود انسان بازمی‌گردد که آن غریزه جنسی و میل به جنس مخالف است. این مسئله اساس شکل‌گیری خانواده، تولید نسل و اساس شکل‌گیری عشق در دنیاست. در تاریخ جهان عشق از جنس عشق زن و مرد، عشقی از جنس مادر و فرزند و عشقی از جنس پدر و فرزند را داریم که امری غریزی است. اما این غریزه گاهی از درون انسان را به شکل غیرطبیعی خودش دعوت می‌کند که همان دلبری، جلوه‌گری و تن‌نمایی است؛ میل به دیده‌شدن انحرافی در زنان، این یک واقعیت درونی است. از بیرون هم در جهان مدرن و دنیای مسادی چون واقعیت اصلی فارغ از دنیای معنویات و آخرت است و تضالش با خدا قطع شده، هر چیزی که بتواند برای انسان لذت‌بخش باشد، حتی کسی‌ترین چیزها اصالت پیدا می‌کنند. بر این اساس می‌بینید که در دنیای غرب کیفیت‌ترین روابط همچون رابطه انسان با حیوان در بحث روابط جنسی اصالت پیدا می‌کند، زیرا انسان رها شده از خدا به دنبال این است که به لذت برسد و هر چیزی که برایش لذت داشته باشد، اصالت دارد، هر چند به این لذت نمی‌رسد و هر قدر جلوتر می‌رود غمگین‌تر و ناکام‌تر می‌شود! در دنیای مادی غرب ارتباط جنسی بدون قید و بند را به عنوان ارزش مطرح می‌کنند. دشمنان اسلام و انقلاب اسلامی افرادی هستند که با مبنای مادی‌گرایی زندگی می‌کنند و به دنبال ترویج تمدن خودشان هستند. مشخصاً شما می‌بینید از ابتدای انقلاب اسلامی یکی از موضوعاتی که روی آن تمرکز شده، مسئله حجاب است. ما تهاجم نظامی، تهاجم اقتصادی، تحریرها و محرومیت‌های اقتصادی را داشته‌ایم، اما ابعاد مختلف فشارهایی که در طول تاریخ چهل‌چند ساله پس از انقلاب به ایران وارد شده است، گاهی کم و زیاد شده و میزان فشاری که بر کشور در این زمینه‌ها وارد می‌شود، تغییر کرده است. تنها چیزی که همیشه طی این سال‌ها وجود داشته تهاجم فرهنگی بوده است. پرچم اصلی تهاجم فرهنگی هم مبارزه با حیا، حجاب و عفاف است.

گفت‌وگوی «جوان» با پژوهشگر و مدرس حوزه زن، حجاب و خانواده

گرایش زن‌ها به اسلام با انگیزه محجبه شدن است

خیلی جاها حجاب داشتن ضرارز شده است. این کوتاهی‌هایی که در عرصه تبیین دین بوده در بسیاری از جاها در عرصه قوانین هم بوده است.

چرا از نگاه شما پرچم اصلی تهاجم فرهنگی مبارزه با حیا و حجاب و عفاف است؟
این موارد اساس خانواده است. دشمنان از بیرون دائم نقشه می‌کشند و لحنه‌های نیست که به این مسئله فکر نکنند که بتوانند حجابی را که بر سر زنان ایرانی است، عقب‌تر بکشند، پس ما با عوامل درونی و بیرونی در مسئله حجاب مواجهیم. عوامل داخلی نهادهای متولی فرهنگ در جامعه هستند؛ نهاد دین که حوزه و روحانیت است، نهاد حکومت اسلامی که مسئولان کشور هستند و نهاد مردم که متعین جامعه هستند و در ترویج دین و حجاب کم‌کاری کرده‌اند. این به چه معناست؟ یعنی ما در حوزه فرهنگ‌سازی ایجابی و هم در حوزه سلبی و قوانین بازدارنده کوتاهی‌های بسیار فاحشی را می‌بینیم. در ترویج ارزش حجاب بسیار کم‌کاری شده است.

آن هم در مقابل هجومه‌هایی که دشمن در این زمینه دارد و ارزش‌هایی که در دنیا مطرح می‌شود؛ جلوه‌گری، تن‌نمایی و ارزش‌های نامناسب، در برابرش تبیین مسئله حجاب به شدت کم بوده و یک جاهایی اساساً به اسم دفاع از حجاب ضدتبلیغ بوده است، آن هم در دنیایی که ۷۰درصد از کسانی که به اسلام گرایش پیدا می‌کنند و مسلمان می‌شوند، زن‌ها هستند و خیلی از این زن‌ها می‌گویند ما از احکام اسلام از حجاب خوش‌مان آمد چرا که حجاب باعث مسلمان نمی‌شوند اما حجاب اسلامی حقیقت می‌کنند. در دنیایی که ارزش حجاب به عنوان یک برگ برنده و یک مزیت دین که در همه‌ادیان هم وجود دارد، شناخته می‌شود و ابعاد ملموس مادی هم دارد- ممکن است شما ابعاد ملموس مادی نماز خواندن را متوجه نشوید اما در رابطه با حجاب اینطور نیست، چون حافظ سلامت روان و امنیت اجتماعی و آرامش خانوادگی است- در چنین دنیایی ما آنقدر در تبلیغ دین و حجاب کم‌کاری کرده‌ایم که امروز در جامعه می‌بینیم

ما در حوزه قوانین سلبی و بازدارنده در حوزه حجاب به شدت ضعف‌ا از خودمان نشان داده‌ایم. شما به هر کجای دنیا که بروید، مثلاً کارمندان ادارات ضوابط پوششش دارند، اما امروز در کشور با شرایطی مواجهیم که وقتی از یک دانشجو در باره نوع پوشش‌اش سؤال می‌شود، می‌گوید دلم می‌خواهد اینگونه لباس بپوشم! این در حالی است که دانشجوی ما باید بداند هر کجا که وارد می‌شود، ضوابط خودش را دارد

هر کسی می‌گوید نباید به مسئله قانون، حراست و مسائلی از این دست بپردازیم، ابتدایی‌ترین اصول جوامع انسانی را زیر سؤال برده است. هیچ ارزش اجتماعی صرفاً با فرهنگ‌سازی حاکم نخواهد شد و در کنار فرهنگ‌سازی قانون به کمک می‌آید. ما با فرهنگ‌سازی انگیزه و باور افراد را تقویت می‌کنیم اما افراد متخلف یا آنهایی که کار اشتباه می‌کنند، لزوماً نمی‌دانند کارشان اشتباه است. در فضای فردی، مسئولیت‌کار افراد با خودشان است اما در حوزه‌های اجتماعی حتی با انجام بهترین‌کار فرهنگی بالاخره افرادی هستند که نمی‌خواهند زیر بار ایسن ارزش‌ها بروند! حالا یا دنیسال راحتی و خوشگذرانی خودشان هستند یا افراد ناهنجار و آسیب‌دیده و افرادی هستند که تحت فشار روانی بوده و تربیت و شرایط مناسبی نداشته‌اند. به هر حال نمی‌خواهند زیر بار ارزش‌های اجتماعی بروند، بنابراین همیشه در کنار فرهنگ‌سازی قوانین بازدارنده‌ای وجود داشته است تا بتوانند رفتار افراد را مدیریت کنند. اگر مدیریت نکنیم، بحث‌های اجتماعی همچون حجاب مانند احکام فردی دین مثل نماز خواندن نیست. اینجا کسی که پوشش غیفاقه را رعایت نمی‌کند، فقط خودش آسیب نمی‌بیند بلکه رفتار این آدم روی دیگران تأثیرگذار است و دیگران حق دارند و حکومت وظیفه دارد به این مسئله رسیدگی کند.

باید‌ها و نبایدهای دستگاه‌های فرهنگ‌ساز و ذائقه‌ساز در حوزه حجاب و عفاف چیست؟

فهم درست مسئله و اجرای قوانین! گاهی تصور می‌شود دستگاه‌های فرهنگ‌ساز چه کار شاقی باید انجام دهند! ما بهترین قوانین را در حوزه مسائل اجتماعی کشورمان داریم. مشکل ما در اجرای قوانین است. قانون ۲۷۷شورای عالی انقلاب فرهنگی و ۸۲۰شورای عالی انقلاب فرهنگی را داریم که از جنس فرهنگ‌سازی و غلبه آن در حوزه فرهنگ‌سازی است. همین قوانین و قوانین بازدارنده از سوی نهادهایی که در این حوزه وظیفه دارند، قابل اجراست. در حالی که وقتی سراغ نهادهای قانونی مثل قوه قضائیه و نیروی انتظامی می‌رویم، می‌گویند باید فرهنگ‌سازی کنید و وقتی سراغ نهادهای فرهنگی مانند حوزه و امثال آن می‌رویم، می‌گویند تا زمانی که قانون نداشته باشیم، کار درست نمی‌شود! اما اگر هر جایی وظیفه‌ای که در قانون برایش مشخص شده انجام دهد، مشکل حل می‌شود، به شرطی که فهم درستی از مسئله داشته باشند، دنبال راه فرار نباشند و این مسئله برای‌شان دغدغه باشد.

با عنایت به ریشه‌های فرهنگی مسئله حجاب در جامعه در شرایط کنونی برای بهبود اوضاع فرهنگی جامعه و دسترسی به وضعیت قابل قبول حجاب چه کار می‌توان کرد؟
راهکار حل این معضل تمرکز متخصصان در هر حوزه سلبی و ایجابی است. شما دو‌بال داریم؛ هدایت افکار و مدیریت رفتار. همچنین در اینجا باید بحث جهاد تبیین را مطرح کرد. تبیین کارکردهای حجاب، تبیین مضرات فرهنگی بی‌حجابی، تبیین تأثیرات بی‌حجابی یا حجاب روی سلامت روان و آرامش خانواده و امنیت اجتماعی، بالا رفتن راندمان درسی و ابعاد مختلفی که باید از سوی رسانه‌ها و همه متولیان سه‌گانه‌ای که عرض کردم- نهاد دین، نهاد حکومت و نهاد مردم- انجام شود. از سوی دیگر قاطعیت در اجرای قوانین بازدارنده‌ای که درباره ضوابط پوشش و روابط زن و مرد در کشور ما وجود دارد، مهم است. مهم است، که قوانین روی این قوانین تمرکز و اجرا شود. فارغ از اینکه افراد چه اعتقاداتی دارند، قسارغ از اینکه از چه چیزی خوش‌شان می‌آید یا خوش‌شان نمی‌آید، قوانین پوشش باید مانند کشورهای دیگر اجرا شود. کشورهایی که برای خودشان اوج آزادی و لیبرالیسم را تعریف کرده‌اند هم قوانین مربوط به پوشش را قاطعانه اجرا می‌کنند. حالا ما در کشورمان با حکومتی مواجه هستیم که قوانین اعلامی الهی و اسلامی را موظف است اجرایی کند، خصوصاً قوانین اجتماعی و از سوی دیگر بالا بردن فهم اجتماعی برای اجرا کردن قوانین و تبیین مسئله حجاب و تقویت باورها و نقش آن در عرصه‌های مختلف راهکار اصلی است تا نظام هنجاری که امروز شب آن برعکس شده است، یعنی بی‌حجابی ارزش شده و اهمیت حجاب دیده نمی‌شود، باید اصلاح شود و این نظام ارزشی ترمیم شود.

در مقابل این نگاه شما عده‌ای بر این باورند مسئله حجاب موضوعی فرهنگی است و نمی‌توان آن را با بکگیر ببیند و اقدامات انتظامی مدیریت کرد چرا که اینجا با نظام باورهای مردم سر و کار داریم. پاسخ شما به این انتقاد چیست؟
این باورند مسئله حجاب موضوعی فرهنگی است و نمی‌توان آن را با بکگیر ببیند و اقدامات انتظامی مدیریت کرد چرا که اینجا با نظام باورهای مردم سر و کار داریم. پاسخ شما به این انتقاد چیست؟

آیا مادر خوبی هستیم؟

برخی از زن‌ها مادر شدن را امری مثبت و ارزشمند نمی‌دانند، اما برای برآورده کردن انتظار و خواست شوهر یا خانواده‌شان، به این نقش تن می‌دهند و به آنجا که بدون میل و رغبت شخصی در این نقش گرفتار می‌شوند. همچنین گناه می‌کنند و مضطرب و نگران می‌شوند. همچنین ممکن است از اینکه مجبورند برخلاف میل باطنی، طبق خواست اجتماع و انتظاری که دیگران از آنان به عنوان یک زن دارند، نقشی را قبول کنند که تمایلی به پذیرفتن آن ندارند، احساس خشم کنند.

این گونه مادرها پذیرفتن نقش مادری را یک امر اجباری می‌دانند که جامعه، فرهنگ و به طور کلی زنانگی‌شان به آنان تحمیل کرده و آن را مرحله اجتناب‌ناپذیری از چرخه زندگی‌شان می‌بینند، در نتیجه مادر شدن برای‌شان امری اضطراربزآ و نگران‌کننده خواهد بود که مقاومتی دائمی را در درون‌شان ایجاد می‌کند و آنان را وامی‌دارد از آن اجتناب کنند. طبیعتاً چنین مادرائی نمی‌توانند تعریف درستی از مادر خوب ارائه کنند یا حداقل نمی‌توانند آن نقش را خوب اجرا کنند. عبدالحسین رفعتیان در کتاب «آیا مادر خوبی هستیم؟» به پرسش‌هایی پیرامون مادر بودن پاسخ و اطلاعات جالبی در اختیار آن قرار می‌دهد که به کمک آن می‌توانید فرزندری سالم‌تر پرورش دهید.

این کتاب به بلوغ عاطفی مادران و ابزارهای رسیدن به چنین بلوغی می‌پردازد. این مسئله بسیار مهم است چراکه شرایط روانی مادر تأثیر مستقیمی در پرورش فرزندان دارد. نکاتی که عبدالحسین رفعتیان در این کتاب صوتی مطرح می‌کند به مادران کمک می‌کند عقاید اشتباه عامی پیشینیان را کنار بگذارند و با روش‌هایی مفید و مؤثر، فرزندان سالم‌تری تربیت کنند تا نسل آینده، جامعه‌ای پر بار تر و بهتر را تشکیل دهند. این کتاب صوتی گفت‌وگومحور، دربردارنده مجموعه‌ای از مسائلی است که علی طاهری به عنوان ویراستار کتاب از دکتر عبدالحسین رفعتیان در خصوص «مادری کردن» می‌پرسد. هر بخش از این گفت‌وگو، موضوع متفاوتی دارد که برای شما مشخص شده است. اگر به تازگی مادر شده‌اید یا چنین قصدی دارید این کتاب می‌تواند به شما کمک کند.

۲۵۰هزار نفر

همچنان در صف وام ازدواج

به رغم دستور رئیس‌جمهور مبنی بر صفر شدن صف وام ازدواج تا پایان تابستان بر اساس آخرین اطلاع کسب‌شده همچنان ۲۵۰هزار نفر در این صف منتظر دریافت وام هستند. پیرو تأکید رئیس‌جمهور چند روز بعد رئیس دفتر رئیس‌جمهور در نامه‌ای در رئیس کل بانک مرکزی بخشی از تأکیدات رئیس‌جمهور درباره رفع موانع و مشکلات پرداخت تسهیلات ازدواج را در قالب دستورات پنج‌گانه به او ابلاغ کرد. در این دستور تأکید شده بود صف متقاضیان وام قرض‌الحسنه ازدواج تا پایان تابستان سال جاری باید به صفر برسد، زمان معرفی به شعب باید ۱۵ روز باشد، شعب سختگیری در ضامین نداشته باشند و در غیر این صورت مدیران متخلف پیگیری می‌شوند. حالا با توجه به گذشت بیش از ۲۰روز از ابایز حجت‌الاسلام مهدی مشکندی، مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی و توسعه اجتماعی جوانان وزارت ورزش و جوانان در گفت‌وگو با باشگاه خبرنگاران جوان می‌گوید: توقع داشتیم پس از دستور رئیس‌جمهور صف دریافت وام ازدواج کاهش پیدا کند، اما همچنان ۲۵۰هزار نفر در صف دریافت وام ازدواج هستند.

درخشیدن دختران ورزشکار

علاوه بر افزایش کمی حضور زنان در بازی‌های هانگژو نسبت به جاکار تا، امسال حدود ۳۱درصد از مدال‌های کسب‌شده از سوی ورزشکاران ایران یعنی تقریباً یک‌سوم مدال‌ها از سوی زنان ورزشکارمان به دست آمده است، ضمن آنکه این مدال‌آوری در برخی رشته‌ها از اولین‌های تاریخ ورزش ایران بودند. فاطمه قاسم‌پور، رئیس فراکسیون زنان مجلس با بیان این مطلب در مورد حضور و مدال‌آوری ورزشکاران زن ایرانی در مسابقات آسیایی هانگژو گفت: امسال شاهد افزایش کیفیت بازی‌های ورزشکاران زن، اعزام آنها در رشته‌هایی سابق بر این اعزامی نداشتیم و مدال‌آوری‌شان در رشته‌هایی بود که پیش از این کسب مدال نداشتیم، ضمن آنکه در درجه‌بندی جهانی توانستیم به کیفیت دست‌یابیم که در نقش داور و ناظر نیز از ایشان دعوت به عمل آید. وی تأکید کرد: همه اینها نشان‌دهنده سرمایه‌گذاری جدی برای توسعه ورزش زنان در سال‌های اخیر، رفع موانع از پیش‌های شکوفایی زنان و برنامه‌ریزی در راستای رشد ایشان است. رئیس فراکسیون زنان و خانواده مجلس شورای اسلامی ادامه داد: یکی از مسیرهایی که پس از انقلاب اسلامی با ملاحظات فرهنگی پیگیری شد و در قانونگذاری نیز خود را نشان داد، ورزش زنان است که خوشبختانه امروز شاهد درخشیدن دختران ورزشکار در این مسیر هستیم، البته همچنان لازم است برنامه‌ریزی‌های جدی‌تری برای حضور زنان ورزشکار و رشد آنها داشته باشیم.

تنها ۳ تا ۴ درصد خانواده‌ها

«مشاوره پیش از ازدواج» دریافت می‌کنند

علی فتحی‌آشتیانی، رئیس سازمان نظام روانشناسی و مشاوره کشور با بیان اینکه از تقای سطح سواد سلامت روانی، آموزش و مشاوره پیش از ازدواج بر اساس الگوهای ایرانی-اسلامی باید در دستور کار ما قرار گیرد، گفت: درصدی از خانواده‌ها مشاوره پیش از ازدواج می‌گیرند اما این امر کفایت نمی‌کند. این درصد خیلی کم و شاید ۲ تا ۳ درصد در خوشبینانه‌ترین حالت ۱۰درصد است.